

Izjava nakon završetka virtualnog posjeta Misije MMF-a Hrvatskoj

30. studenoga 2020.

Priopćenja za javnost koja se izdaju nakon završetka posjeta Misije MMF-a nekoj zemlji sadržavaju izjave članova Misije o preliminarnim nalazima nakon tog posjeta. Posjet Misije MMF-a bio je virtualan. U ovoj se Izjavi izražavaju stajališta članova Misije MMF-a koja nisu nužno i stajališta Izvršnog odbora MMF-a. Nakon ovog posjeta neće se održati rasprava Izvršnog odbora.

- Hrvatske vlasti i članovi Misije razgovarali su o važnosti uspostavljanja ravnoteže između podrške gospodarstvu kao kratkoročnog prioriteta, te stvaranja fiskalnog prostora i podupiranja produktivnosti i rasta putem zelenih javnih investicija i javnih investicija u digitalizaciju kao srednjoročnih prioriteta.
- Članovi Misije očekuju da će se u 2021. godini rast BDP-a oporaviti i iznositi oko 6 posto, potaknut većim javnim investicijama i djelomičnim oporavkom turizma uz pretpostavku iščezavanja učinaka pandemije. Ova je prognoza podložna znatnoj neizvjesnosti vezanoj za pandemiju.
- U srednjoročnom razdoblju, provedba dugogodišnjeg programa strukturnih i fiskalnih reformi i nadalje je ključna za ostvarivanje maksimalnih koristi od skorašnjeg uvođenja eura i povratak gospodarstva na put koji će rezultirati većom konvergencijom životnog standarda prema EU-u.

Washington, DC – 30. studenoga 2020.: Članovi Misije Međunarodnoga monetarnog fonda (MMF) koje je predvodio gospodin Srikant Seshadri vodili su virtualne razgovore s hrvatskim vlastima od 16. do 25. studenoga 2020. o tome kako uravnotežiti kratkoročne prioritete ekonomske potpore u okolnostima novog vala zaraze i srednjoročne prioritete ponovne izgradnje fiskalnog prostora i povećanja produktivnosti i rasta kroz povećanje javnih investicija i razvoj zelenog gospodarstva.

Po završetku posjeta gospodin Seshadri objavio je sljedeću izjavu:

Stanovnici Hrvatske pokazali su veliku otpornost u nošenju s krizom izazvanom pandemijom bolesti COVID-19 i potresom. Očekuje se da će gospodarstvo u ovoj godini zabilježiti pad između 8 i 10 posto zbog smanjene domaće i inozemne potražnje, a posebice zbog 50%-tnog smanjenja fizičkog obujma turizma (na godišnjoj razini). Unatoč poteškoćama zabilježenima u ovoj godini, Hrvatska ostvaruje bolje rezultate nego mnoge druge zemlje sa sličnim stupnjem ovisnosti o turizmu. Rast nezaposlenosti zasad je pod kontrolom zahvaljujući snažnoj potpori mjera ekonomske politike. Međutim, zbog novog vala pandemije i dalje su prisutni značajni izazovi. Očekuje se da će javni dug u

ovoj godini opet porasti na 88 posto BDP-a, pri čemu prognozirani manjak proračuna opće države iznosi 8 posto BDP-a zbog nižih poreznih prihoda i mjera fiskalne potpore onima koji su bili pogođeni šokovima. Rast kredita privatnom sektoru ostao je stabilan dijelom zahvaljujući privremenom moratoriju na otplatu dugovanja. Očekuje se da će se u 2021. gospodarski rast oporaviti i iznositi oko 6 posto, potaknut djelomičnim oporavkom turizma i većim javnim investicijama, ali ta je prognoza podložna znatnoj neizvjesnosti vezanoj za pandemiju.

Pronalaženje ravnoteže između kratkoročnih i srednjoročnih prioriteta predstavlja

izazov. Prioriteti u kratkoročnom razdoblju su osigurati (1) da ekonomska potpora zbog krize izazvane pandemijom COVID-19 ne bude dokinuta dok se oporavak čvrsto ne ukorijeni, (2) da donesene mjere i dalje budu učinkovito usmjerene u održive sektore gospodarstva kako bi se smanjili trajni negativni učinci, (3) potrebne resurse za potencijalno veće rashode za zdravstvo, posebno ako se epidemiološka situacija pogorša. Te je prioritete potrebno balansirati sa srednjoročnim ciljevima ponovnog povećanja fiskalnog prostora u razdoblju pred uvođenje eura, ponovnog uravnoteženja proračuna, donošenja strukturnih reformi radi rješavanja pitanja zdravstva i mirovina, racionalizacije uloge države – poglavito boljim upravljanjem poduzećima u državnom vlasništvu, kao i poboljšanjem poslovne klime.

Mjere ekonomske politike potrebno je prilagođavati razvoju krize. U područjima s viškom kapaciteta kao što su turizam i ugostiteljstvo potrebno je provoditi aktivno osposobljavanje i prekvalifikacije u područja kao što su zeleno gospodarstvo i građevinarstvo. Mjere je potrebno kontinuirano pratiti kako bi se osiguralo da se ekonomska potpora usmjerava na održiva poduzeća. Nadalje, mjere potpore povezane s pandemijom COVID-19 treba osmisлити tako da budu u primjeni sve dok pandemija ne popusti; time će se otkloniti bilo kakva neizvjesnost glede trajanja razdoblja u kojem će one biti potrebne. Osim toga, podizanju gospodarstva na sljedeću razinu u srednjoročnom razdoblju više bi pogodovale investicije u tehnološki i ljudski kapital, kao što smo preporučili u Izvješću članova Misije MMF-a o konzultacijama u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a za 2019. godinu. Kada se oporavak učvrsti, fiskalni će okvir trebati usmjeriti prema srednjoročnim ciljevima smanjenja duga i uravnoteženja proračuna. Bilo bi uputno da hrvatske vlasti aktivno komuniciraju svoju srednjoročnu fiskalnu strategiju koja obuhvaća srednjoročne potrebe za financiranjem i ocjenu fiskalnih rizika. Fiskalni poticaji za povećanje rasta bili bi učinkovitiji kada bi se ostvarivali povećanjem potrošnje umjesto daljnjim smanjenjem poreza. Naš je stav da u ovoj fazi daljnja smanjenja PDV-a nisu preporučljiva bez odgovarajućih kompenzacijskih mjera koje bi spriječile trajni gubitak prihoda.

Izdašna dodjela sredstava iz instrumenta EU sljedeće generacije jedinstvena je prilika za

Hrvatsku. Počevši od 2021. tijekom sljedećih nekoliko godina dodjeljivat će se sredstva u prosječnoj vrijednosti od 5 posto BDP-a godišnje; to su znatna sredstva i mogu se upotrijebiti za povećanje javnih investicija u fizičku, digitalnu i zelenu infrastrukturu te kvalitetu javnih usluga za godine koje dolaze. Ako se adekvatno apsorbiraju i upotrijebe, ta sredstva mogu značajno povećati produktivnost i rast, a da se pritom ne ugrozi sposobnost podmirivanja ključnih tekućih rashoda u kratkoročnom razdoblju u područjima kao što je zdravstvo. S tim u vezi, Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. ohrabrujuća je te su u njoj u glavnim crtama izneseni pravi prioriteti. Ključno je razviti konkretan plan ulaganja i zatim ga odlučno provesti.

Hrvatska narodna banka (HNB) proaktivno je odgovorila na krizu, a bankovni sektor zasad uspješno odolijeva pritiscima. HNB je na početku pandemije morao poduprijeti stabilnost kune, osigurati dodatnu likvidnost i pružiti potporu tržištu državnih vrijednosnih papira te je privremeno smanjio regulatorno opterećenje za banke. Europska središnja banka (ESB) i HNB dogovorili su 15. travnja uspostavljanje linije za valutni ugovor o razmjeni (engl. swap line) u iznosu od 2 milijarde eura. HNB je do kraja lipnja u pet navrata otkupio državne vrijednosne papire u ukupnoj vrijednosti od oko 5,5 posto BDP-a. Domaća financijska tržišta brzo su se stabilizirala, a Hrvatska je ulaskom u ERM II i uspostavom bliske suradnje s ESB-om na području nadzora banaka, kao i pristupanjem jedinstvenom sanacijskom mehanizmu, 10. srpnja napravila dodatan iskorak u daljnjoj integraciji s partnerima iz Europske unije.

Članovi Misije vodili su uspješne razgovore s potpredsjednikom Vlade i ministrom financija Marićem, guvernerom Hrvatske narodne banke Vujčićem i drugim državnim dužnosnicima te s predstavnicima privatnog sektora. Članovi Misije zahvaljuju predstavnicima hrvatskih vlasti i svim drugim sugovornicima na otvorenom i konstruktivnom dijalogu. MMF sa zadovoljstvom očekuje sljedeće konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a za 2021., koje su predviđene za proljeće iduće godine.